

Õiguskantsler

Linnapea
Sillamäe Linnavalitsus
linnaalitsus@sillamae.ee

Teie nr
Meie 06.07.2021 nr 7-5/210731/2104463

Sotsiaalhoolekandeabi andmine

Austatud linnapea

Õiguskantsler hindas [] palvel, kas Sillamäe linn on talle hoolekandeabi määrares ja osutades toiminud õiguspäraselt. Eakas puudega avaldaja selgitas, et vajab linnalt abi, kuna pereliikmed ei saa teda piisavalt abistada. Peale selle tundis avaldaja muret, et linn ei maksa talle enam ravimihüvitist.

On tänuväärne, et Sillamäe inimest abistab. Sillamäe Linnavalitsuse otsuses ei ole paraku kirjas tugiisikuteenuse osutamise põhjendus (õiguslik alus, asjaolud ning kaalutlused valitud abi kohta), samuti pole kajastatud kogu abi ja teenuseid, mida inimene vajab, ning kui sageli seda võimaldatakse. Seaduste järgi peab kohalik omavalitsus otsustama kogu inimesele vajaliku sotsiaalhoolekandelise abi ja selle mahu.

Palun vaadake [] abi andmise küsimus veelkord üle, tagage, et talle määratakse piisav ja vajalik tugi ning pannakse see ka korrektselt kirja. Seejuures tuleks arvestada kõiki avaldaja vajadustele vastavaid teenuseid ja ka muud abi. Ootan Teilt hiljemalt 16. juuliks 2021 selle ettepaneku kohta tagasisidet.

Palun linnavalitsusel hoolitseda edaspidi selle eest, et

- sotsiaalteenuste osutamise kohta antud haldusaktid vastaksid seadustele, st et otsustes oleks kirjas nende õiguslik ja faktiline alus ja kaalutlused, millest linn on inimesele teenuste ja abi ulatuse määramisel lähtunud;
- inimese vajadustele vastavate kohalike sotsiaalteenuste osutamise üle otsustaks linnavalitsus kümne tööpäeva jooksul;
- haldusmenetluses osalejatele jagataks piisavalt selgitusi, mis aitaks neil toimuvast paremini aru saada ja tehtud otsuseid mõista.

[] abivajadusest (tugiisikuteenuse järele) andis Sillamäe linnale 01.04.2021 teada tema lapselaps. 05.04.2021 hindasid [] abivajadust Sillamäe linna hallatava asutuse Sügis töötajad, kes leidsid, et avaldaja vajab koduteenust koristamiseks ja poes käimiseks ning pakkusid võimalust neid teenuseid tasu eest saada. Avaldaja keeldus neist. 19.04.2021 hindas avaldaja abivajadust Sillamäe linna sotsiaalhoolekande osakonna spetsialist ning leidis, et avaldaja vajab abi poes ja apteegis käimisel, pesemisel, asjaajamisel ning väljas käimisel, sh transpordivahendiga sõitmisel.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Linnavalitsuse töötaja hinnangul oleks olnud vaja kohandada ka []vannituba, kuid avaldaja seda ei soovinud. Küll aga kurtis avaldaja endale kui vaegnägijale vajalike ja sobivate nägemise abivahendite puudumise üle. Linn leidis veel, et avaldajale on soovitatav häirenuputeenus ja koduanduriteenus. [] abistavad ka tema lähedased ning toidupoest toob vajaliku kauba lapselapse korraldatud vabatahtlik.

Sillamäe Linnavalitsus otsustas 23.04.2021 istungil (otsus on kinnitatud 30.04.2021), et [] osutatakse tasuta tugiisikuteenust asjaajamisel, arstiabi korraldamisel, ametiasutustes käimisel ning vestluseks ja teabe edastamiseks. Sillamäe linna hinnangul saab avaldaja vajaliku koduteenuse (poes ja apteegis käimiseks, pesemiseks) eest tasuta ise, kuid otsust selle teenuse kohta pole linn teinud.

Abivajaduse hindamine

Kohaliku omavalitsuse ülesanne on hinnata inimese abivajadust ([sotsiaalhoolekande seaduse](#) (SHS) § 15 lg 1). Uurimispõhimõtte kohustab valda või linna välja selgitama kõik olulised asjaolud ning koguma tõendeid vajadusel ka omal algatusel ([haldusmenetluse seaduse](#) (HMS) § 6). Inimese abivajaduse väljaselgitamiseks ja hindamiseks võib omavalitsus küsida abi ka eksperdilt (nt geriaater, pereõde). Sel juhul on eksperdiarvamus üks tõenditest, mis kirjeldavad inimese abivajadust. Niisiis võib kohalik omavalitsus näiteks paluda hinnata inimese abivajadust kodukülastuse käigus ka oma hallatava asutuse pädeval töötajal, kuid inimese abivajaduse korrektse, tervikliku ja õigeaegse väljaselgitamise eest vastutab kohalik omavalitsus.

Abi andmise otsustamine

Abivajaduse hindamise järel tuleb vallal või linnal välja selgitada, milliste meetmetega saab inimest abistada (SHS § 15 lg 1), ning teha kümne tööpäeva jooksul otsus abistamise viisi ja mahu kohta ([sotsiaalseadustiku üldosa seaduse](#) (SÜS) § 25 lg 1). Praegusel juhul sai avaldaja enda tahe linnalt abi saada linnale teatavaks 05.04.2021, kui abivajajat külastas tema kodus linna hallatava asutuse töötaja. Seega tulnuks linnal (mitte hallatava asutuse töötajal, kellel pole õigust haldusotsuseid teha) teha abi andmise kohta otsus kümne tööpäeva jooksul ehk hiljemalt 19.04.2021. Avaldajalt lisataotluse küsimine konkreetse teenuse saamiseks ei ole koosõlas nõudega korraldada haldusmenetlus kiirelt, lihtsalt ja efektiivselt (HMS § 5 lg 2).

Kohalik omavalitsus peab hindama inimese abivajadust terviklikult (ka siis, kui inimene taotleb vaid konkreetset sotsiaalteenust) ning otsustama kõikide inimesele vajalike kohaliku omavalitsuse korraldatavate teenuste ja toetuste andmise. Otsus tuleb teha ka linna vabatahtlikult pakutavate teenuste andmise kohta, kui inimene neid teenuseid vajab. Sillamäe linn ei ole sellist terviklikku otsust teinud, kuigi on leidnud, et avaldaja vajab peale tugiisikuteenuse ka muud abi (sh koduteenus apteegis käimiseks, pesemisel abistamine, häirenuputeenus, koduanduriteenus, eluruumi kohandamine, saatmine transpordivahendiga sõitmisel). Sillamäe linnal tuleb otsustada terviklikult, milliseid kohaliku omavalitsuse sotsiaalteenuseid avaldaja vajab. Kui linn soovib inimesele mingeid teenuseid, mida omavalitsus ise ei korralda, tuleks selgitada inimesele, kuidas ta neid teenuseid saab.

Kui inimene keeldub abivajaduse hindamise ajal mõnest talle vajalikust teenusest (praegusel juhul eluruumi kohandamine), tuleks omavalitsusel siiski teha ka selle kohta otsus. Inimene võib vajada aega mõtlemiseks, kas pakutud teenuse tingimused sobivad talle (nt kuidas kohandamine mõjutab eluruumi ja inimese elukorraldust üldisemalt) ning kas ta pakutavat abi soovib või mitte. Ka võivad otsuses toodud kaalutlused ja põhjendused aidata inimesel mõista, miks tal on mingit abi vaja ja miks seda tehakse just sellistel tingimustel. Linna ressursside kasutamise paremaks

planeerimiseks võib linn teha vajaduse korral tähtajalise otsuse (nt peab inimene oma kodu kohandamise soovist teatama mõne kuu jooksul), mis võimaldab aja möödudes kasutamata jäänud ressursse mujal kasutada.

Otsuse sisu

Sillamäe Linnavalitsus otsustas võimaldada avaldajale tugiisikuteenust ja kinnitas sellekohase otsuse 30.04.2021. Kohaliku omavalitsuse kirjalik ja kaalutusõigusel põhinev haldusakt peab olema kirjalikult põhjendatud, ka siis kui inimesele otsustatakse mingit abi anda. Põhjendamine tähendab, et otsuses peab esitama ka faktilise ja õigusliku aluse ning kaalutlused, millest lähtudes on otsus tehtud (HMS § 56), sh miks on valitud sellised teenused, otsustatud mahus ja ajal. Samuti peab see sisaldama muud SÜS §-s 26 sätestatud. Sillamäe Linnavalitsuse 30.04.2021 kinnitatud tugiisikuteenuse määramise otsuses neid nõutud põhjendusi ei ole. Seega ei olnud avaldajal võimalik aru saada, miks selline otsus tehti, ning tal oleks olnud keeruline otsuse vaidlustamise korral (nt võis inimene soovida teist teenust või suuremas mahus) vastuargumente välja tuua. Kui olemasolevad infotehnoloogilised lahendused (nt sotsiaalteenuste andmeregister) ei võimalda nõuetekohast haldusakti koostada, tuleb linnal kasutada muid lahendusi nõuetekohase haldusakti koostamiseks.

Linna otsuses pole märgitud ka seda, kui suures mahus (mitu korda/tundi nädalas/kuus) on avaldajal õigus tugiisikuteenust saada. Sillamäe Linnavolikogu 26.04.2018 määruse nr 13 „[Sotsiaalteenuste osutamise kord](#)“ § 3 lõike 5 punkti 4 kohaselt peab teenuse maht kajastuma sotsiaalteenuse määramise otsuses.

Selgituste jagamine

Avaldaja kirjast ilmnas veel, et ta ei saa aru, miks talle ei maksta enam ravimihüvitist. Samuti ei mõistnud ta, miks küsis linn menetluse käigus tema sissetulekute ja väljaminekute kohta. Palun andke avaldajale tema soovil nendes küsimustes lisaselgitusi (HMS § 36).

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks (isikuandmeteta): Sotsiaalministeerium, Sotsiaalkindlustusamet